

СҮӨНҮ КЫСТЫГА-УДАРНАЙ ҮЛЭЭ ФРОНА

СҮӨСҮНҮТТЭРБИТИГЭР, АММА УНУОР

Общественная сүөһү тэрийс аһылыктаах быһылгы кыстыгы биһир уратынан Амма унуор элбэх сүөһү кыстааи турара буолар. Манна аһардас акки совхозтан хас да учаастагынан 824 ынах сүөһү уонна 350 сылгы таһаарыллыбыта. Ордук элбэх сүөһү Эрлини Эрстиин аатынан совхозтан тахсыбыта өйдөнөр. Бу хаһаайыстыба быһыл да сүөһүнү хамсаппакка дойдун сиргэ кыстатар курдук сөптөөх аһылыгынан хааччымматара, субаны туруорарыгар хотону да аһыйах. Онон совхозтан Амма унуор 521 субан уонна 350 сылгы таһаарыллыбыта. Оттон «Мугудай» совхозтан чакырдары кытта кэлкэлэһэ учаастакка 293 субан коруллэн-хараһыллан турар.

Сүөсүһүтүгэр учаастак ахсын кыстыгы быр-бааччы атаарар курдук кичэллээхтик тэриммиттара тутуу харааха быраһыллар. Манна хотоннорго сүөһүнү корүү-хараһыны эрэ буолбакка, оту-маһы таһыны, хаһаайыстыбаны дьаһаныы курдук үлэлэр барыта кэмгэр сөптөөхтүн толоруллан иһэллэр эбит. Совхозтар өттүлэригэр хааччыллыгы да куһағана суох. Хаһаайыстыбалар салайааччылары

манньык ыраах учаастактарга дьону үлэлэтэргэ, общественная сүөһүнү кыстатарга улахан болгомотону уурбуттар.

Амма унуор кыстаан олоһор сүөсүһүтүгэр идеологическай хааччыны эрдэттэн былааннамыт дьаһалларын толорон, манна ахсынны 13—14 күннэригэр биһиги «Саһарба» агиткультбригадабыт ыалдьыттаата. Бэйэ-бэйэлэригэр 10 чалыы, 10-тан тахсалыы километрдаах сирдэринэн олохсуйбут 5 учаастак сүөсүһүтүгэр хабан араас өрүттээх агитационнай-маассабай, культурнай сырдатар, о. д. а. үлэлэри мыйтыбыт. ССКП Кини Комитетын алтыннытаагы (1985 с.) Пленумун уураахтарынан, съезд иннинээҕи докумуоннары дьүүллэһи бэрээдэгинэн мыйтыллыбыт бэснээлэр, ытыллыны түмүктүүр ударнай вахтага оройуон үлэһиттэрин ситиһиллэрин уонна иннини сорукарары билиһиннэрин дьон болгомототун тартылар. Дирингээҕи участковой балыыһа кылаабынай ыраа Д. В. Павлов үлэһиттэр доруобуйаларын туругун бэрэбэркэлээтэ, араас сүбэни-аманы биэрде. Ити кэнниттэн сүөсүһүтүгэр концерт уонна миннэлэр көрдөрүлүннүлэр. Корөөчүлөр дьыа-уот, коммунальнай хаһаайыстыба

производственной управленческой үлэһитэ Н. Ефремова, 1 №-дээх детсад үлэһитэ Н. Мачахова ырыаларын, АКВ методика А. Павлов сатирической кэпсээннэрин ордун кэрэхсэтилэр. Маны таһынан дьон күннөтэ наадыбар табаардарын атыылааһын тэрилиннэ.

Учаастактарынан сылаан сүөһү туругун бэрэбэркэлээтибит. Адыас молдох туруктаах сүөһү суох. Эрлик Эрстиин аатынан совхоз сүөһүлэригэр 50-ча ырыганаабыт баарын анал көрүүгэ-хараһыныа, аһаагыта туруорбуттар. «Мугудай» эмиз ырыганын кутталлаах аһыйах субаны тусла аһааллар эбит. Сорох учаастактарга (таһаарынан саба үүмүт ситиһэхтээх сирдэр оттоммут буоланнар) от олус сөлөһө. Онон сүөсүһүтүгэр дойдун сиртэн, кыра да буоллар, комбинори аһааллар наада этэ дьон этинлэрин совхозтар салайааччылары болгомото ылаахтаахтар. Чыап-пара отделениетын сүөсүһүтүгэр старшайа Н. А. Новгородов совхозун салаалаттыттан дробилкаан хааччылаалларыгар көрдөспүтэ эмиз орунаах тамалдан ардайдаах хардан оту бытарыппатаах, сүөһү аанна сибэт эбит. Итин таһынан Эрлик Эрстиин аатынан совхоз учаастактарыгар сүөһү сир туһа таһы эстибит. Маны эмиз быһаарыаха наада.

Этиллибитин курдук, олоху-дьаһагы тэринни

куһағана суох. «Мугудай» совхоз дьонно олохтоохтук оностубуттары ордун сөбүлүү көрдүбүт. Бу совхоз кини уонна Чыап-паратаары отделениеларын сүөсүһүтүгэр аһаан быһыл күһүн инни саһа дьыа тутулуубут. Гарахтаахтар, баанньыктаахтар. Учаастагы электричествонан толору хааччылар дизеллээх буоланнар, уоттара-күөстэрэ ыраахтан сандаарар. Усулуобуйа үчүгэй, сүөсүһүтүгэр санаалара, настроениелара да итиннээх дьүүрлөөх. Манна 15 киһи кыстаан олоһор.

Оттон Эрлик Эрстиин аатынан совхоз түөрт учаастагар 17-лэр. Старшайдарынан С. А. Дорофеева (Хоптоҕо), С. И. Додоров (Хадаар), М. А. Дорофеев (Хайахсыт), Н. М. Эверстов (Чакыр) аһаамыттар. Манна даҕаны үлэһиттэр сүөһүнү сүтүгэ суох сыл таһаарар туһугар элбэх сыраларын биэрэллэр. Хоптоҕо учаастагыттан уратыларга электричество суох. Онон хадаардар, хайахсыттар уонна чакырлар дизель туруорсалларын баалыахха сатамат. Ити сүөһүнү сыл ахсын кэрнээтэ кыстатар сирдэр.

Бу инни совхоз сүөсүһүтүгэр общественная сүөһүнү биһир да эңирээһинэ сылаастык, тоҕойтук кыстатар биҕа быһаарынылаахтарынан этилэр. Арахсаары туран өссө кэлээһин дэстилэр.

Н. ФИЛИПОВ, агиткультбригада салайааччыта.

ССКП XXVII съездин иннинээҕи докумуоннары дьүүллэһэбит

Тус бэйэ эмиэ кыһаныахтаах

Партия биһиэхэ, советскай дьомго, улахан сорукарары дьиринни хорутан өйдүүрүбүтүгэр уонна кинигин дьүүллэһэригэр кыагы биэрде. ССКП Программанын саһа редакциятыгар партия социальная политикаһын тосхоллорун ытар III раздел эмп учреждениеларын үлэһиттэригэр быһаччы сыһыаннаах. Онон советскай дьон доруобуйаларын бөдөрөгүтү сүткэн суолтаах дьыала буолара саамай сөпкө ыйыллар. Нэһилиннээх доруобуйатын бөдөрөгүтүгэ, личность дэститер сайдытыгар, ычыты үлэһэ уонна Ийэ дойдуну көмүскэллэргэ бэлэмнээһингэ физическай култура уонна спорт суолталара улаатар. Ити барыта эдэр сааһыттан этхаан өттүнэн дэститер сайдарга кыһанырын, гиҥснэни тутуһарын, медицинскэй көмөнү оҥорорун билэрин, чабдиктин олоһор туһугар охсуһарын тэрийнээххэ, дьин этинни сөбүлээн аахтым.

Итиннээх «Ким барыта эдэр сааһыттан...» дьин тыллар кэннэлэригэр «бэйэтин доруобуйатын харыстынарын» дьин эбэн биэрэргэ. Тоҕо дьэтэххэ, биннээх—хотугу тыһыс айылҕалаах усулуобуйага олоһорчуларга—улахан промышленность ситэ-хото инни оройуоннарын олохтоохторугар, совхозтар үбү-харчыны оҥорор, олоххо быһаарыдаахтык, былааннаахтык ылан үлэһит сүрүн хаһаайыстыбаларынан буолаалар. Биһиги совхозтар ылаахтары эмп учреждениеларын, үлэһиттэр доруобуйаларын тупсарар профилаторийдары тутууга, балыыһалары сөргөхсүтүгэ тоҕо туһаныа суохтаахпыт?

Билигин эмп үлэһиттэрэ, олохтот бары эйгэтин биһуруостарыгар дьин эппити биэрэр ССКП XXVII съездин иннинээҕи докумуоннары дьүүллэһэригэр, дьирин социальная ис хоһоонноох политической уонна экономической сайдыы сөбүмэр улахан онкулларынын билсэригиттэн дьириник астынабыт уонна ову олоххо утумнаахтык киллэрэри, советскай дьон доруобуйаларын тупсарыны тус бэйэбит патриотическай нэспитинэн аадабыт.

А. ПЕРМЯКОВ, врач, «Бочуот Знага» орден кавалера.

КИМ ТӨҥӨ ҮҮГҮ БЫРЫЙ?

(Ахсынны 13—20 күннэригэр сводка)

Совхозтар, отледеиелар	Ылан-ынах	Күннээҕи валос, үүт (ц)		Күннээҕи тугулар үүт (ц)	Күннээҕи фугу (кг)
		1984 с.	1985 с.		
Карл Маркс	351	12,5	9,7	9,7	1,6
Субуруускай	476	12,0	12,4	11,8	1,3
Хатылы	218	5,7	4,9	4,6	1,1
Болтоҕо	258	6,3	7,5	7,2	1,6
Эрлик Эрстиин	828	23,3	14,1	15,0	1,0
Хоптоҕо	290	4,9	3,0	3,0	0,6
Хадаар	—	8,0	—	—	—
Хайахсыт	318	5,5	7,1	7,0	1,8
Чакыр	220	5,1	4,0	5,0	1,0
«Чурапчы»	890	17,6	15,8	15,4	1,0
Сылан	495	9,1	7,8	7,4	1,0
Килэҕи	220	4,5	4,0	3,9	1,0
Арылаах	175	4,0	4,0	4,1	1,2
«Мындааһайы»	566	15,5	20,8	19,3	2,2
Волугур	337	10,7	14,1	12,9	2,6
Соловьев	229	4,8	6,7	6,4	1,8
«Мугудай»	916	20,9	22,2	21,8	1,6
Мугудай	450	7,6	10,0	10,0	1,6
Чыап-пара	315	—	7,0	7,0	1,6
Толоон	151	—	5,2	4,8	2,1
Орой. үрдүнэн	4025	—	95,0	93,0	1,7
1984 сылга	4180	100,8	—	96,3	1,4

А АСПИТ нэһилээҕэ оройуон үрдүнэн валосойуон 696 центнер үүт ылан ити иннинээҕи нэһилээ көрдөрүүтүнээҕэр 15 центнеринэн намтаата. Оттон госуларствога туттарыны 29 центнеринэн таннары түстэ. Табаары насна сорох фермаларга ынах төрөһүнэ саҕаламмыта олуста.

Быйылгы курдук кырылымчы аһылыктаах кыстыгы рациона байытар булгуччулааһын туһунан элбэхтэ этилиннэ. Ол тынан баран сорох отделениеларга бу болтуруоһу өссө да олохтоохтук быһаарбакка олоһолор. Соторутааҕыта буолбут ОАПХ советын муннааҕар Килэҕи отделениетын управлющайа Р. Р. Степанов сүөһүгэ эбэн аһылыгы сизин итэбастарын туораттыбыт дьин быһаарыны биэрбитэ.

Оттон дьыала ис дьинэ ити этингэ адыс дьүүрэтэ суоҕа көһүннэ. Манна ыанньыкка эбэн аһылыгы бэлэмнээн сизэргэ сөптөөх усулуобуйа баар: кыһыыга дулга элбэх, кормокуһа да үлэһит.

Сычач көөннөрбөнү кормокуһаҕа хотонго таһыны аһаах дьирин мыйаан быһаарыллыбаһа сүөһү олус тардыс аһылыгына турар. Ол да инни сүөһү туруга үчүгэйэ суох, үүт-ас уета-лээбэт. Отделениега 220 ынаар ынахтан күннэ баара-суоҕа 4,5 центнер үүт ылыллар. Кыстыгы тэрийин итэбастара этиннэ эрэ булдьэтэр. Илин Нама ферматын ылан көрүүгүт. Бу фермага ыанньыксыттар новоруускалара таһа суох. Сорохтор, ынахтара уолан, күннэ адыс аһыйах ынады ыанньыктын мунурда-

налар. Оттон сорохтор, үлэһит тийбэт аатыран, үстүү киһи үлэтин үмүрү туттары сүүрэллэр-көтөлөр. Ол түмүгэр ынахтар кэмгэр аһаабаттар, уулаабаттар.

Дьон үлэтин ситэ-хото контуруолаабат буолуу Хоптоҕо Уһун Алааһыгар эһиз баар. Ферма коллектива эдэр. Манна орто оскуолаҥы саһа бүтэрбит миччаттар элбэхтэр. Эдэр манньыксыттарга суба-ама биэрнээхтээх, номолууохтээх дьоннор, настанниктар, Уһун Алааска олус сэдэхтик сылдьаллар.

Вородуукуһа хаачыстыбатын үрдэтэр дьаһаллар өссө да ылаалла иликтэрин бэлэтир наадалаах. Совхозтар госуларствога туттарыллар үүт 60—79 бырыһааныттан итэбэһэ суоһун бастаһы суортааһынан

атымлыахтаах эбит буоллахтарына, үүт үксэ инкис суордунан сыналана турар. Итиннээх бириччинэ элбэх. Олортон биһирдэстэрэ—синдэлиер тэриллери, иһити-хомоһу хотон иһигэр тутуу, үчүгэйдик сууыбат-сөлөт буолуу. Онон зоотехниктар үүт хаачыстыбатын үрдэтэр туһугар, бастынан, итиннэ учуоттуохтаахтар.

ОАПХ советын сорукарары быһытынан ахсынныга оройуон үрдүнэн 340 тонна үүт туттарыллыахтаах, итинтэн 238 тоннага бастаһы суортааһынан. Бу сорулаһы толорор туһугар сир ахсын үлэ тэрээһинин тупсарыахтаах.

А. МАЛЫШЕВ, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын зоотехника.

Аабааччылар конференциялара

Е. И. Курашов аатынан Чурапчы орто оскуолатын коллективыгар «Уопсай уонна профессиональная үөрэхтэһиин форматы уонна научнай-технической прогресс» дьин темаҕа ытыллар полит-куруһуогу РСФСР үтүөлээх учуутала А. А. Борисова салайар. Соторутааҕыта куруһуон чилиэннэрэ суруйааччы Иван Федосеев «Сөбүрүйбэт төлөн» дьин кыһалтыгар аабааччылар конференцияларын ымытылар.

Конференцияны айымны геройун, ССРС народнай учуутала М. А. Алексеева, үчүгэйдин билэр РСФСР норуотун үөрэтирин туйгуна К. К. Пермяков аста.

Михаил Андреевич Алексеев... Кини туһунан истибэтэх, үлэтин-хамнаһын сыһарбэтэх, бука, аһыйах буолуо. РСФСР уонна ССРС норуотун үөрэтирин туйгуна А. Е. Гордеева народнай учуутал олоһун, үлэтин улууччулаах үлэһит улууччулаах дьүүкүөрүн, киһи быһыы-дьаһахха холобурун итэбэтигэр кэпсэтэ. Михаил Андреевич курдук сөбүрүйбэт төлөн-нөөх үтүөкүн дьоннор олох оҥороллор. Саха олоху оҥороллор, тустуу, сиргэр конуу, физкультура уонна спорт сайдыытыгар бүтүннүү-түгэр иннин хардыыны оҥорбут ССРС үтүөлээх оҥорбут Д. П. Коркин, тренери Д. П. Коркин бэйэтин идэтигэр толору бэриһиллээх киһи киһитэ ученик-агроном эбит В. Ф. Ермолаев уо. д. а. В. Ф. Ермолаев дьоннорунан биһирдэ дьоннорунан биһирдэ

Р. САВВИН, РСФСР норуотун үөрэтирин туйгуна, П. ДЯЧКОВСКАЯ, Саха АССР оскуолатын үтүөлээх учуутала.

